

педагогічних технологій. Виходячи з цього, доводилася ефективність варіативного використання форм організації навчальної діяльності учнів в умовах диференційованого навчання. З'ясовано, що використання різноманітних форм організації навчальної діяльності на уроці має низку переваг: розвиток інтересу учнів до навчальної діяльності; підвищення загальнокультурного рівня школярів; формування комунікативної культури під час роботи на уроці і в ситуаціях, наближених до життєвого досвіду учнів; розвиток активності, самостійності, емоційно-вольової сфери, творчих здібностей, особистісних якостей учнів. Ведеться робота в рамках постійно діючої експериментальної лабораторії на базі гімназії «Троєщина» Деснянського р-ну м. Києва з метою консультування вчителів щодо застосування різноманітних форм організації навчальної діяльності учнів в умовах диференційованого підходу, впровадження розробок з означеної проблеми у шкільну практику. Отже, суттєвими ознаками диференціації навчання учнів у сучасних загальноосвітніх навчальних закладах є створення оптимальних умов для розвитку особистості на основі врахування індивідуальних особливостей учнів, специфіки регіонів, соціальних і культурних чинників, властивих навчальному закладові та його регіональному оточенню. Варіативність застосування різних форм організації роботи на уроці відповідає здібностям і можливостям учнів, дає змогу регулювати їхній темп навчання відповідно до потенційних можливостей, що важливо при диференційованому підході до навчання.

Педагогічні функції факультативів у основній школі

В. І. Кизенко, канд. пед. наук

Серед форм диференціації, які створюють передумови для активізації самостійної діяльності школярів і сприяють реалізації творчого потенціалу особистості, чільне місце посідають факультативи.

Аналіз теоретичних надбань з проблеми шкільних факультативів дає підстави для висновку, що не всі її аспекти досліджено достатньо вичерпно. Маються на увазі загальні дидактичні основи факультативного навчання, зокрема, обґрунтування педагогічних функцій і завдань факультативів на різних рівнях шкільної освіти. Не розроблено чіткої дидактичної класифікації й відповідної їй системи факультативів, які забезпечували б реалізацію цих функцій.

Факультативне навчання підпорядковано меті й завданням шкільної освіти, саме тому його загальні функції збігаються з функціями обов'язкового навчання, розвивальною, освітньою і виховною метою.

Щоб реалізувати першу і третю з цих функцій, факультативні заняття мають більше потенційних можливостей, ніж обов'язкові, що зумовлено передусім їх організаційними особливостями (добровільність вибору, порівняно малий кількісний склад груп, психолого-педагогічні особливості учнів, широкий контингент керівників занять тощо).

Одна з істотних особливостей навчально-виховного процесу в підлітковий період має полягати в інтенсифікації інформаційної, загальнорозвивальної його функцій на основі широкого, різнобічного інформування підлітків про довкілля і власну особистість та залучення їх до нових видів діяльності. З огляду на обмеженість навчального часу не можна задовольнити цю вимогу на обов'язкових заняттях. Саме факультативне навчання має значні резерви. Співвіднесення загальної спрямованості доцільних впливів на особистість підлітків з визначеними функціями факультативів свідчить, що такі впливи можуть бути здійснені переважно в процесі реалізації розвивальної функції факультативів. Тож саме ця функція має стати в основній школі провідною й позначитися як на змісті факультативів, так і на організації їх вивчення.

Передусім зміст факультативів має орієнтуватися на тих підлітків (а їх більшість), які мають різнобічні інтереси, але ще не визначилися з головним, а отже, повинен охоплювати різноманітність проблем, висвітлювати різні сторони навколишнього світу, показувати учням, чим слід цікавитися і що робити, задовольняти принцип науковості. Інформація має бути достатньо глибокою й вірогідною, відповідати сучасному науковому розумінню предмета розгляду, а обсяг і зміст знань такими, щоб, з одного боку, відобразити інформацію, достатню для розуміння сутності наукової картини світу, а з іншого, — забезпечити доступність навчання, орієнтуватися на зону найближчого розвитку.

Диференціація допрофільної підготовки учнів основної школи

Л. А. Липова, канд. пед. наук

Допрофільна підготовка (ДП) як важливий етап актуального напрямку модернізації освіти в галузі профільного навчання є водночас початковим етапом неперервної професійної освіти. Саме тому предметом дослідження стало з'ясування сутності дидактичних засад ДП, можливостей її диференціації. Тож на другому році дослідження теми було поставлено завдання: а) дослідити етапи і напрями диференціації ДП; б) виявити позитивний досвід роботи вчителів з